

4. Гринько Т. В. Управління адаптивним інноваційним розвитком промислових підприємств : економічне обґрунтування та концептуальні засади [Текст] : монографія / Т. В. Гринько. – Донецьк : НАН України ІЕП, 2011. – 352 с.



Павлик В.П., к.т.н., старший науковий співробітник
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» НААН
м. Київ, Україна

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ІНТЕГРАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Основними учасниками ринку сільськогосподарської продукції є великі, середні та малі підприємства, які конкурують між собою. В результаті конкуренції у підприємств виникає певний обсяг нереалізованої продукції, що є негативним чинником для їх господарської діяльності, підприємства недотримують деякої частки запланованого прибутку. У зв'язку з цим проблема ефективного функціонування різних підприємств в умовах конкуренції на ринку сільськогосподарської продукції набуває актуальності. Аналіз останніх публікацій дав змогу виділити напрями наукових досліджень, що спрямовані на розв'язання цієї проблеми. Зокрема, з урахуванням відокремленої діяльності підприємств учені [1] розробляють стратегії й умови функціонування їх на ринку.

За результатами досліджень ними формулюються рекомендації щодо забезпечення конкурентоспроможності підприємства, його здатності здійснювати довготривалу господарську діяльність завдяки одержанню певного прибутку від реалізації продукції. Водночас, враховуючи, що поряд із відокремленою діяльністю може вестися і спільна, вченими [2] досліджуються питання інтеграції, механізми прибуткового функціонування різних підприємств, об'єднаних єдиною метою, досягти бажаних результатів, максимального доходу.

В результаті досліджень учені пропонують концентрацію виробництва сільськогосподарської продукції на певній території з таким розрахунком щоб послабити на ній конкуренцію, досягти умов ефективного, взаємовигідного функціонування різних підприємств. Серед зазначених напрямів дослідження інтеграції сільськогосподарських підприємств також може передбачати розробку стратегії розвитку спільної діяльності, що вказує на його важливість і практичне значення. При розробці стратегії розвитку кожного відокремленого підприємства конкуренція на ринку не послаблюється, а навпаки –

загострюється, оскільки підприємства не уникають боротьби за реалізацію однакової продукції, а намагаються утримати свої конкурентні позиції шляхом удосконалення організації виробництва, збільшення частки в обсязі реалізації продукції.

Отже, одним із перспективних напрямів досліджень, спрямованих на послаблення конкуренції між різними підприємствами, є інтеграція, запровадження спільної їх діяльності. Враховуючи невирішеність питань щодо розробки інструментарію інтеграції сільськогосподарських підприємств, виявлення мотивів взаємовигідних інтересів у спільній діяльності, обґрунтування механізмів функціонування інтегрованих підприємств, визначення перспектив їх розвитку, пропонується провести моделювання процесу інтеграції сільськогосподарських підприємств, зосередившись на розв'язанні зазначених питань. У теорії кластеризації – одному з механізмів інтеграції - для об'єднання однорідних підприємств відомий кластерний аналіз, основна мета якого полягає тільки в їх виділенні за кількома показниками, динаміка яких непередбачувана.

На відміну від кластерного аналізу для оцінки господарської діяльності підприємств, можливої їх інтеграції пропонується номограма, наведена на рисунку 1, яка ґрунтується на закономірностях зміни відповідних економічних показників з урахуванням їх динаміки. На вказаній номограмі для великих структур бізнесу показано фактичний обсяг реалізації продукції та бажаний, тобто той, який повинен відповідати при встановлених економічних показниках. Різниця між бажаним обсягом реалізації та фактичним вказує скільки велике підприємство не реалізує продукції внаслідок конкуренції. Знаючи з номограми ціну, собівартість при фактичному і бажаному обсягах реалізації, визначимо відповідні прибутки, а з їх різниці встановимо скільки недодержується прибутку, що й вказуватиме на неефективність господарювання підприємства в умовах конкуренції на ринку. Для аналізу результатів господарювання великого підприємства, яке веде відокремлену господарську діяльність, та інтеграції двох великих підприємств шляхом кластеризації, як об'єднання однорідних об'єктів, що здійснюють спільний бізнес, скористаємося даними таблиці 1.

Позначення: C_p – ціна продукції; $З_{пр}$ – затрати праці; C – собівартість; Q_p – обсяг реалізації продукції; 1, 2, 3 – відповідно великі, середні та малі структури; 4 – закономірності для інтегрованих структур; точки А, Б – відповідно фактичний та бажаний обсяг реалізації продукції великим не інтегрованим підприємством.

За результатами розрахунків на підставі даних таблиці 1, встановлено, що велике неінтегроване підприємство внаслідок конкуренції на ринку недодержує 994,313 тис. грн прибутку, в той час, як інтегроване підприємство одержує понад 196,246 тис. грн запланованого прибутку.

Таким чином, моделювання процесу інтеграції сільськогосподарських підприємств полягає у графічному визначенні закономірностей зміни економічних показників шляхом додавання до координати відомої графічної залежності неінтегрованого підприємства, певного встановленого значення відповідної функції, показаного на рисунку штрих пунктиром. Встановлені

закономірності для різних підприємств дають змогу передбачати подальший їх економічний розвиток.

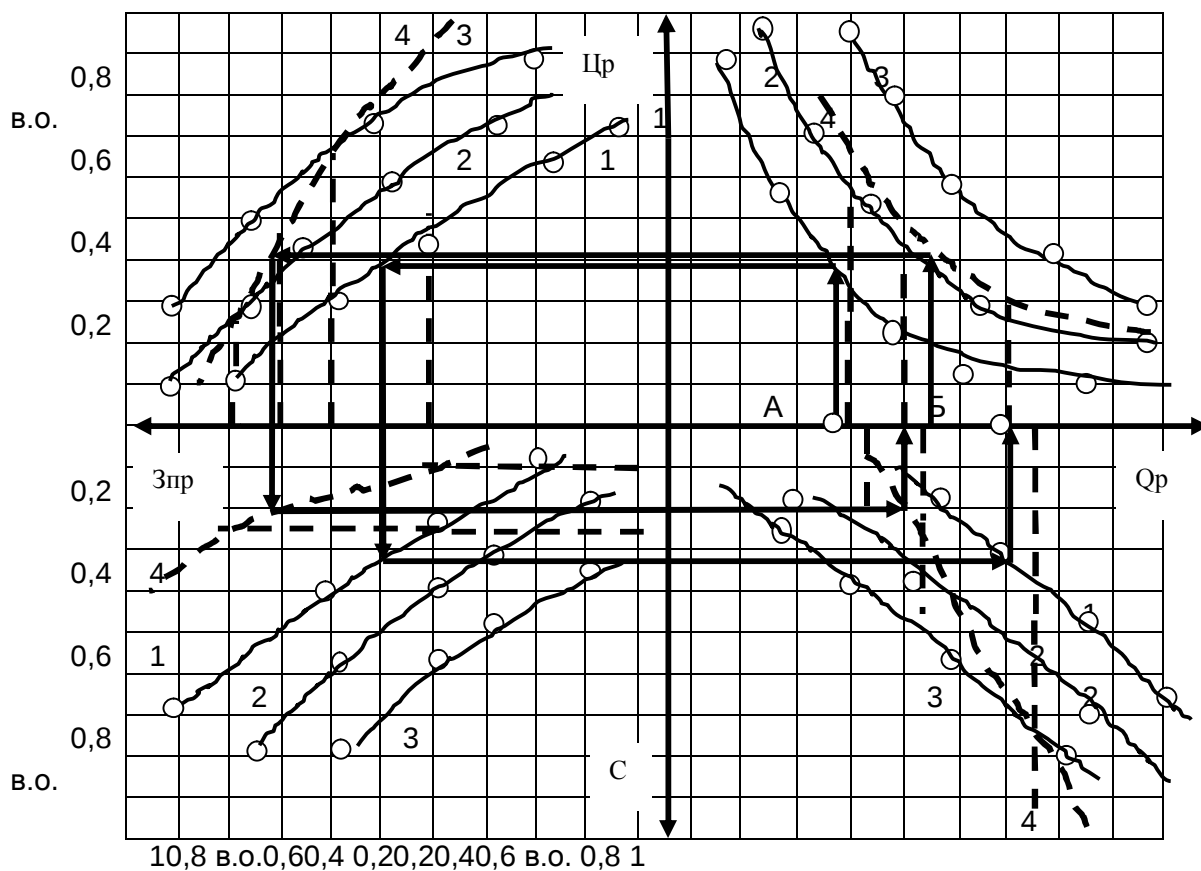


Рис. 1. Номограма процесу моделювання інтеграції сільськогосподарських підприємств

Таблиця 1

Результати виробництва озимої пшениці різними підприємствами

Тип підприємства	Числові значення економічних показників, (в.о.)				
	Цр, грн/ц	Qр, ц	Qб, ц	Зпр, тис. люд.-год	С, тис. грн
Неінтегроване	40,07 (0,38)	23263,49 (0,3)	48077,88 (0,62)	33,99611 (0,52)	913,3751 (0,31)
Інтегроване	42,179 (0,4)	37221,584 (0,48)	32568,88 (0,42)	47,72531 (0,73)	589,274258 (0,2)

У таблиці позначено Qр, Qб – відповідно фактичний і бажаний обсяг реалізації продукції. У розрахунках за одиницю прийнято ціну реалізації пшениці – 105,447 грн/ц; обсяг реалізації – 77544,967 ц; затрати праці – 65,3771346 тис. люд.-год.; собівартість – 2946,37129 тис. грн.

Література

1. Портер Майкл Е. Стратегія конкуренції / Майкл Е. Портер; пер. з англ.. А. Олійник, Р. Скільський. – К. : Основи, 1997. – 390 с.
2. Нестерчук Ю.О. Інтеграційні процеси в аграрно-промисловому виробництві / Ю.О. Нестерчук // Умань: Видавець «Сочінський», 2009. – 372 с.



*Павлов К.В., д.э.н., профессор, профессор кафедры
Ижевский государственный технический
университет им. М.Т. Калашникова
г. Ижевск, Россия*

**СТАДИИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ РОССИЙСКОЙ
ЭКОНОМИКИ**

Модернизация, техническое перевооружение и прогрессивная структурная перестройка российской экономики на основе использования новейших инновационных технологий (в т.ч. нанотехнологий, биотехнологий и т.п.) являются важнейшими условиями эффективного инновационного развития страны и роста конкурентоспособности отечественной продукции. Все это позволит уменьшить зависимость уровня и темпов социально-экономического развития страны от получаемых доходов вследствие экспорта сырьевых ресурсов и действительно осуществить структурную перестройку отечественной экономики, о необходимости которой говорится уже очень давно. Важно также и то, что в результате этого улучшится имидж России, которую пока еще нередко отождествляют с сырьевым придатком развитого мира. Таким образом, в целом мировой опыт действительно свидетельствует о том, что рост инвестиций в инновационные сферы экономики способствуют ускоренному развитию народно-хозяйственного комплекса страны и повышению среднего уровня жизни населения.

Однако, несмотря на то, что о необходимости модернизации как основы роста конкурентоспособности российской экономики говорится давно, реальные результаты этого процесса еще очень далеки от требуемых стандартов. Недостаточно высокие темпы этого процесса связаны с рядом факторов, в том числе с ограниченными ресурсами и резервами модернизации. Как известно, для осуществления структурной перестройки и технического перевооружения экономики требуются значительные ресурсы: финансовые, материальные, инновационные, трудовые [1]. Откуда их взять?

Опыт государств, эффективно модернизовавших свою экономику, свидетельствует о том, что нередко важнейшим условием успешной